

Izvorna jezična inačica ove stranice nedavno je izmijenjena. Naši prevoditelji trenutno pripremaju jezičnu inačicu koju vidite.

francuski

Swipe to change

Specijalizirani nacionalni sudovi

Francuska

Ovaj odjeljak sadržava pregled ustavnih i upravnih sudova u Francuskoj.

Ustavno vijeće

Ustavno vijeće (*Conseil constitutionnel*), koje je uspostavljeno Ustavom Pete Republike 4. listopada 1958., nije na vrhu nikakve hijerarhije redovnih ili upravnih sudova. Stoga, ono nije vrhovni sud.

Ima devet članova, od kojih se trećina zamjenjuje svake tri godine. Članovi se imenuju na jednokratno razdoblje od devet godina, tri imenuje predsjednik Republike i po tri predsjednici obaju domova Parlamenta (Senata i Nacionalne skupštine). Bivši predsjednici Republike po službenoj su dužnosti doživotni članovi Ustavnog vijeća, osim ako obavljaju funkcije koje nisu u skladu s mandatom člana Vijeća. U tom slučaju ne sudjeluju u radu Vijeća.

Predsjednika Ustavnog vijeća imenuje predsjednik Republike među članovima Vijeća.

Nema starosnih ili profesionalnih uvjeta koje osoba mora ispuniti kako bi postala član Ustavnog vijeća. Uloga člana (*Conseiller*) ipak je nespojiva sa statusom člana Vlade ili Gospodarskog i socijalnog vijeća ili bilo koje izabrane funkcije. Članovi su podložni i istim pravilima o profesionalnoj nespojivosti kao i članovi Nacionalne skupštine i Senata.

Ustavno je vijeće stalno tijelo, sastaje se češće ili rjeđe ovisno o količini posla koju dobiva. Zasjeda i odlučuje samo na sjednicama cijelog Vijeća. Na raspravama je potreban kvorum, tj. treba biti prisutno sedam sudaca. U slučaju jednakog broja glasova za i protiv, odlučujući glas ima predsjednik. Nema mogućnosti za izdvojena mišljenja.

Postupak je pisani i slijedi načelo kontradiktornosti. Međutim, stranke mogu iznijeti usmena očitovanja u izbornim sporovima. No, stranke ili njihovi zastupnici mogu iznijeti i usmena očitovanja na raspravi ako se raspravlja o ustavnosti kao prethodnom pitanju.

Kad je riječ o predmetima, nadležnost Ustavnog vijeća može se podijeliti u dvije kategorije:

Nadležnost u dvjema vrstama sporova:**Sporovi o zakonodavstvu**

Vijeće donosi odluke o *ex ante* ustavnosti (*contrôle de constitutionnalité préventif*), odvojeno od razmatranja konkretnih slučajeva. Taj je postupak fakultativan za redovno zakonodavstvo i međunarodne sporazume, ali obavezan za organske zakone (*lois organiques*) i za poslovničke obaju domova Parlamenta. Zahtjevi se podnose nakon glasovanja Parlamenta, ali prije nego se zakon donese ili ratificira, međunarodni sporazum odobri ili poslovnički bilo kojeg od domova Parlamenta stupe na snagu. Za fakultativne predmete, zahtjev (*saisine*) može podnijeti političko tijelo (predsjednik Republike, predsjednik Vlade, predsjednik Nacionalne skupštine ili Senata) ili 60 zastupnika ili 60 senatora.

Izvanredne ustavne revizije uvedene su 1. ožujka 2010. stupanjem na snagu „prethodnog pitanja ustavnosti“ (*question prioritaire de constitutionnalité*). Od tog datuma svaki tužitelj ili tuženik tijekom sudskog postupka može osporiti neku odredbu zakonodavstva zato što nije u skladu s pravima i slobodama zajamčenima Ustavom. Predmet se može uputiti Ustavnom vijeću samo ako je upućivanje odobrilo Državno vijeće ili Kasacijski sud. Ono mora dati svoje mišljenje u roku od tri mjeseca.

Ustavno Vijeće odlučuje o podjeli ovlasti između zakona i uredaba. Predmet mu može uputiti ili tijekom zakonodavnog postupka predsjednik doma (Nacionalna skupština ili Senat) koji se bavi konkretnom mjerom ili Vlada, ili, nakon okončanja postupka, predsjednik Vlade, koji može tražiti snižavanje ranga mjere koja je donesena kao zakon.

Sporovi o izborima ili referendumima

Ustavno vijeće odlučuje o zakonitosti izbora predsjednika Republike i referendumima i proglašava rezultate. Odlučuje i o zakonitosti izbora članova obaju domova Parlamenta i pravila kojima se uređuju kvalificiranost i diskvalificiranje.

Zahtjeve Vijeću o izbornim stvarima može općenito podnijeti svaki glasač, a broj zahtjeva značajno se povećao od donošenja propisa o organizaciji i kontroli izbornih troškova, pri čemu je Vijeće žalbeni sud za kandidate u parlamentarnim i predsjedničkim izborima.

Savjetodavna uloga

Ustavno vijeće na službeni zahtjev šefa države daje mišljenje o primjeni članka 16. Ustava (o punim ovlastima u kriznim vremenima) i nakon toga o odlukama donesenima u tom okviru.

Nadalje, Vlada se savjetuje s Vijećem o aktima o organizaciji izbora predsjednika Republike i referendumima.

Sve su odluke u istom obliku i sadržavaju:

citirane primjenjive akte i postupovne korake

razloge utvrđene u stavcima, kojima se analiziraju argumenti na kojima se temelje, navode primjenjiva načela i odgovara na zahtjev te izvršni dio podijeljen na točke u kojima se iznosi donesena odluka.

Odluke su obvezujuće za vladine institucije i sva upravna i pravosudna tijela. Protiv njih ne može se podnijeti žalba. Načelo *res judicata* primjenjuje se ne samo na izvršni dio odluke, nego i na razloge koji čine njezin temelj. Međutim, Ustavno vijeće prihvata zahtjeve za ispravljanje materijalnih pogrešaka.

Odredba koja je *ex ante* odlukom proglašena neustavnom ne može se donijeti ili primijeniti.

Odredba koja je kao prethodno pitanje ustavnosti proglašena neustavnom ukida se s danom objave odluke Ustavnog vijeća ili od kasnijeg datuma određenog u odluci. Ustavno vijeće utvrđuje uvjete i ograničenja unutar kojih se već nastali učinci odredbe mogu osporavati.

Učinak odluka o izbornim sporovima seže od poništenja glasačkih listića do poništenja samih izbora i može uključivati proglašenje da kandidat nije kvalificiran i/ili da izabrana osoba mora napustiti funkciju.

Odluke se dostavljaju strankama i objavljuju u službenom listu (*Journal officiel de la République française*); u slučaju *ex ante* odluke objavljuju se i svi zahtjevi Parlamenta i očitovanja Vlade.

Sve odluke od uspostave Vijeća dostupne su na internetskim stranicama Ustavnog vijeća.

Upravni sudovi

Funkcije upravnih sudova

Javnu upravu nadziru upravni sudovi, koji su neovisni od same uprave (dioba upravnih i sudskih funkcija) i različiti od redovnih sudova (dioba pravosuđa, *dualisme judiciaire*). Nadzor mogu vršiti i upravna tijela, ali su odluke tih tijela potom podložne sudskom nadzoru.

Upravni sudovi (*tribunaux administratifs*) jesu opći prvostupanjski sudovi upravnog prava. Specijalizirani upravni sudovi brojni su i različiti te uključuju:

financijske sudove (regionalne urede revizora (*chambre régionale des comptes*) i Revizorski sud (*Cour des comptes*))

Nacionalni sud za azil (*Cour nationale du droit d'asile*)

profesionalne disciplinske sudove (Sud proračunske i financijske discipline, Vrhovno vijeće sudstva, profesionalna disciplinska tijela, sveučilišni sudovi itd.).

Kao opće pravilo, protiv njihovih odluka može se podnijeti žalba pred žalbenim upravnim sudovima (*cours administratifs d'appel*), čije su odluke podložne reviziji s obzirom na pravno pitanje pred Državnim vijećem (*Conseil d'État*). U toj ulozi Državno vijeće samo provodi nadzor nad ispravnom primjenom poslovnika i materijalnog prava u sudskim odlukama koje se osporavaju, na isti način kao i Kasacijski sud, ali Državno je vijeće i prvi i posljednji stupanj za određene sporove, poput onih koji se odnose na regulatorne mjere ministara.

Sukob nadležnosti između dvaju sustava sudova rješava Sud za sukobe (*Tribunal des conflits*), sastavljen od članova Kasacijskog suda i Državnog vijeća.

Ustavno vijeće nadzire sukladnost zakona s Ustavom i ne odlučuje o mjerama i radnjama koje poduzima javna uprava.

Unutarnja struktura upravnih sudova

Upravni sudovi (kojih ima 42) i žalbeni upravni sudovi (kojih trenutno ima osam, a uskoro će ih biti devet) dalje se dijele na odjele. Broj i područja specijalizacije razlikuju se ovisno o članovima suda i odabiru unutarnje strukture koji provodi predsjednik suda. Državno vijeće ima samo jedan odjel sa sudskom funkcijom, tj. Odjel za sporove (*Section du contentieux*); ostali odjeli, poznati kao upravni odjeli, brinu o savjetodavnoj ulozi Državnog vijeća. Odjel za sporove sastoji se od deset pododjela specijaliziranih za različite vrste sporova. Presudu iz područja općeg upravnog prava donose dva takva pododjela zajedno (devet članova). Ako je predmet složeniji ili osjetljiviji, može se iznijeti pred Odjel za sporove (kojim su tada obuhvaćeni predsjednici pododjela, predsjednik Odjela za sporove i zamjenici predsjednika; 17 članova) ili Skupštinu za sporove (*Assemblée du contentieux*) (kojom su obuhvaćeni predsjednici odjela Državnog vijeća i kojom predsjedava potpredsjednik Državnog vijeća; 13 članova).

Status članova upravnih sudova

Tradicionalno se članovi upravnih sudova ne opisuju kao suci (*magistrats*) u smislu francuskog Ustava jer je taj pojam rezerviran za članove redovnih sudova. Na članove upravnih sudova primjenjivala su se opća pravila kojima se uređuju javni službenici. Stoga dugo vremena propisi koji su se primjenjivali na članove upravnih sudova nisu uključivali nikakva posebna pravila različita od onih koji se primjenjuju na druge vrste javnih službenika. Međutim, tijekom 1980-ih uvjeti imenovanja članova upravnih sudova razvili su se prema jačanju njihove neovisnosti.

U svojoj odluci od 22. srpnja 1980. Ustavno vijeće potvrdilo je postojanje i neovisnost upravnih sudova pa su te karakteristike sada uključene u temeljna načela priznata zakonima Republike. Upravni suci stoga imaju poseban status koji jamči njihovu neovisnost, osobito na način da im osigurava da ne mogu biti razriješeni dužnosti.

Osim toga, od donošenja Zakona br. 2016-483 od 20. travnja 2016. o ponašanju, pravima i obvezama dužnosnika, članovi upravnih sudova i žalbenih upravnih sudova sada se smatraju sucima (*magistrats*) po vlastitom pravu (članak L. 231-1 Zakonika o upravnom pravosuđu (*code de justice administrative*)).

Dok suci redovnih sudova čine jednu strukturu (*corps*), upravni suci pripadaju dvjema različitim strukturama: jednoj za članove Državnog vijeća i jednoj za članove nižih upravnih sudova i žalbenih upravnih sudova.

Iako su pravila koja se na njih primjenjuju već dugo sadržana u različitim zakonodavnim aktima, sada su okupljena u Zakoniku o upravnom pravosuđu.

Pravne baze podataka u navedenim područjima

Pravne baze podataka u Francuskoj dostupne su na internetu kao javna usluga. Internetska stranica <https://www.legifrance.gouv.fr/> sadržava:

odluke Državnog vijeća, Suda za sporove, žalbenih upravnih sudova i izbor odluka upravnih sudova, u bazi podataka JADE i

odluke Ustavnog vijeća, u bazi podataka CONSTIT.

Je li pristup bazi podataka besplatan?

Da, pristup bazi podataka besplatan je.

Kratak opis sadržaja

Baza podataka JADE sadržava 230 000 odluka, uz 12 000 novih svake godine, a baza podataka CONSTIT sadržava 3500 odluka, uz 150 novih svake godine.

Druge poveznice

Nadležnost – Francuska

Posljednji put ažurirano: 12/05/2023

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.